

*В.А. Паренюк**Київський національний університет імені Тараса Шевченка,**ParenVic@i.ua*

РЕГІОНАЛЬНА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ БЕЗРОБІТТЯ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Молодь є чисельною та найперспективнішою складовою ринку праці і виконує ряд важливих соціально-економічних функцій в державі. Водночас на ринку праці молодь залишається одним із найнезахищеніших сегментів. Насамперед, це стосується рівня безробіття та низької оплати праці, що породжує цілу низку соціально-економічних проблем молоді. Через недостатність теоретичних розробок проблем молодіжної зайнятості в Україні поки що не сформований ефективний механізм залучення молоді до праці та закріплення її у сфері зайнятості. Це знижує рівень соціальної захищеності молоді, спричиняє недовикористання її трудового і творчого потенціалу та стає перешкодою на шляху його підвищення [1].

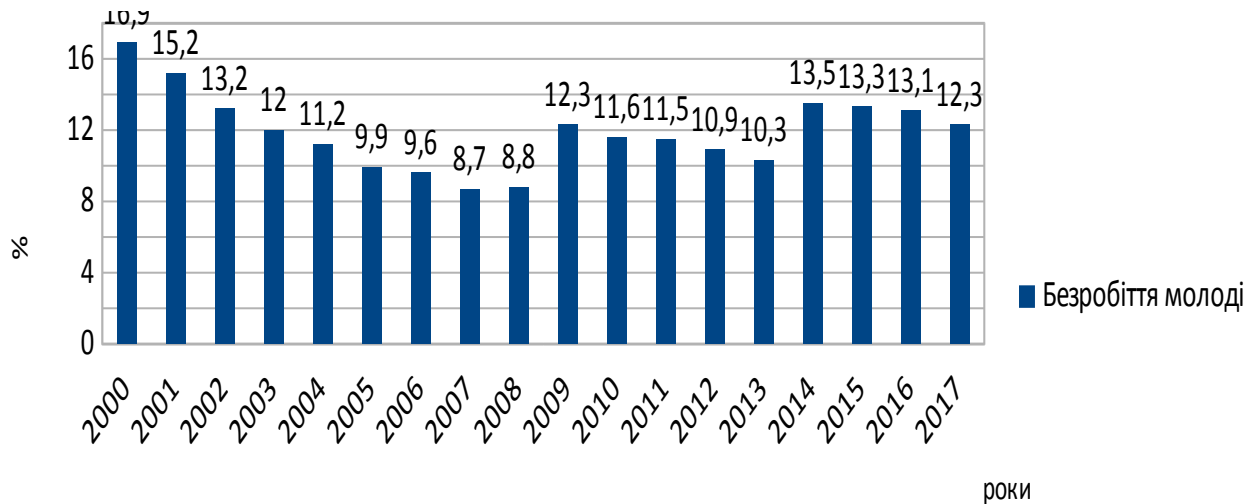
Більшість визначень ринку праці зводяться до того, що це система суспільних відносин, пов'язаних з купівлею-продажем товару "робоча сила"; це економіко-географічний простір працевлаштування, де взаємодіють продавці й покупці робочої сили; це механізм узгодження ціни та умов праці між роботодавцями і найманими працівниками. Таким чином, ринок праці – це поліструктурна система суспільно-географічних і соціально-економічних відносин, пов'язаних з формуванням, використанням і перерозподілом трудових ресурсів певної території під впливом суспільно-географічних чинників [3].

Молодь (відповідно чинному законодавству України – населення віком 15-34 рр.) формує особливий сегмент ринку праці, який відрізняється від інших його складових. З одного боку, молодий вік сприяє високій мобільності, готовності до змін та активному пошуку роботи, а з іншого – молодим особам не вистачає професійного досвіду, щоб бути конкурентоспроможними на ринку праці.

За даними Державної служби статистики України питома вага молоді у загальній кількості безробітних у 2018 році складала 40,7 % від загальної кількості зареєстрованих безробітних. У віковій групі 15-24 роки безробітні становили 19,7 %, 25-29 – 11,5 %, 30-34 – 9,5 % при середньому рівні безробіття в Україні 9,1 %. У світі в цілому безробіття молоді 15-24 років визначається на рівні 13 % [4], однак цей показник є суттєво територіально диференційованим.

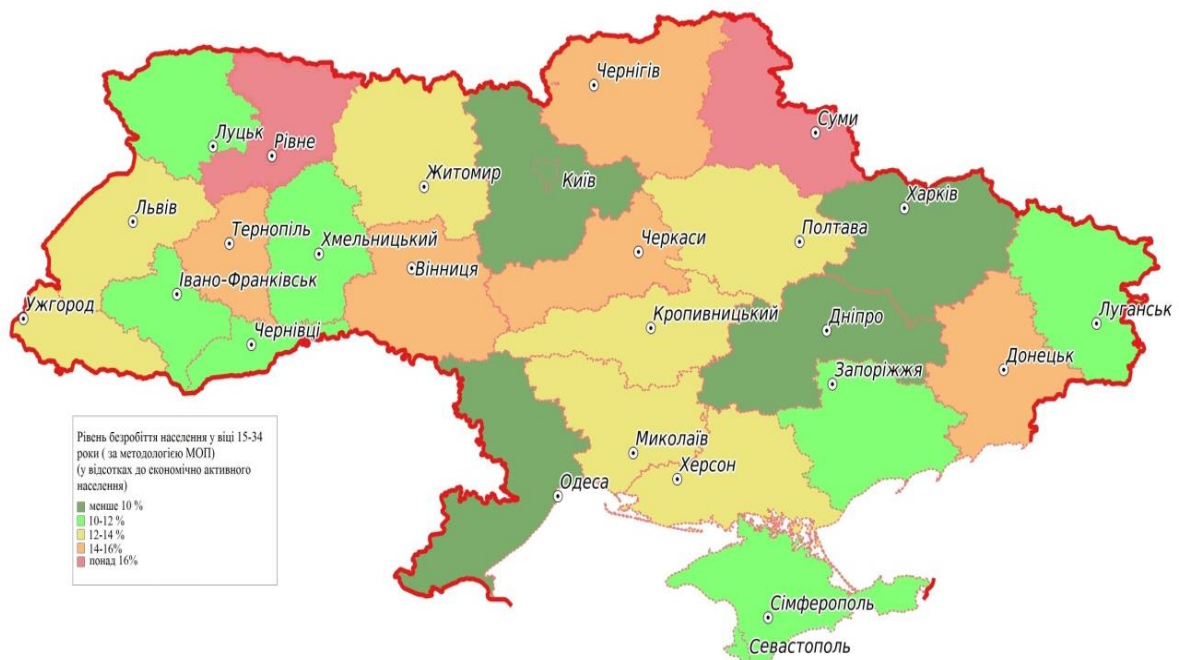
Динаміка рівня безробіття молоді в Україні у 2000-2017 роках представлена на рис. 1. Аналіз дає підставу виділити три періоди з подібними тенденціями: період 2000-2008 рр., 2009-2013 рр. та період 2014-2017 рр. Всі три періоди характеризуються подібними тенденціями: на початку періоду рівень безробіття молоді є максимальним; впродовж періоду рівень безробіття молоді скорочується, але з різною інтенсивністю. Такі тенденції обумовлені рядом закономірних та специфічних чинників. Різке зростання рівня безробіття у 2009 році є наслідком світової економічної кризи наприкінці 2008 року. У 2014 році причиною кризи в національній економіці,

а отже, і підвищення рівня безробіття, стала російська збройна агресія. Найвищим рівень безробіття молоді за даний період був у 2000 році – близько 17 %, найменшим же у 2008 – менше 9 %, середні показники коливались на рівні 11-13 %. Цей показник відповідає середньому його значенню в світі і підтверджує поширення загальносвітових процесів в економіці в Україні.

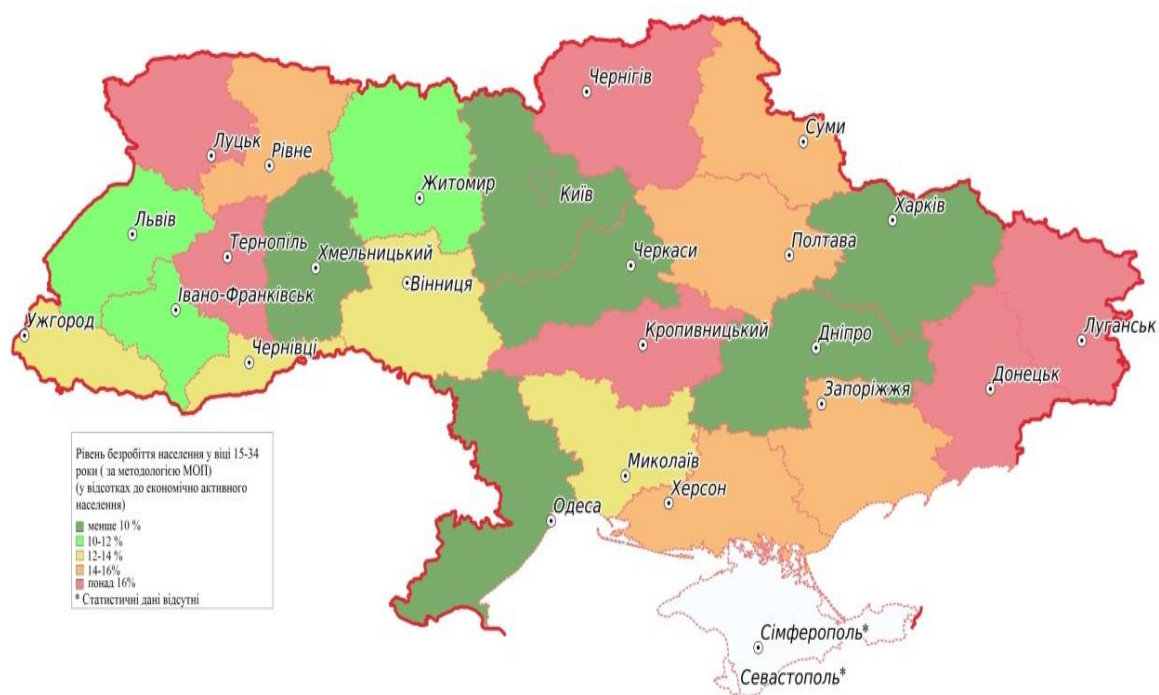
Рис. 1. Динаміка рівня безробіття молоді за методологією МОП у 2000-2017 рр.

Джерело: за даними [2]

Рис. 2. Територіальна диференціація рівня безробіття молоді за методологією МОП у 2010 році

Джерело: за даними [2]

Рис. 3. Територіальна диференціація безробіття молоді за методологією МОП у 2017 році

Джерело: за даними [2]

На рис. 2 і рис. 3 зображена регіональна диференціація безробіття молоді у 2010 та 2017 роках. Варто відмітити певні зміни у територіальному розподілі показника. Так, у 2017 році порівняно з 2010 роком зменшилась кількість регіонів з найнижчим (менше 10 %) та низьким (10-12 %) рівнем безробіття. В той же час, кількість регіонів з високим (14-16 %) та найвищим (понад 16 %) рівнем безробіття збільшилась з 7 до 11. Це свідчить про погіршенням соціально-економічної ситуації та збільшення ознак кризових явищ на ринку праці молоді в більшості регіонів України. Така ситуація потребує особливої уваги з боку державних, регіональних та місцевих органів влади в Україні та використання ефективних заходів щодо покращення ситуації на ринку праці молоді.

Рівень безробіття молоді в Україні впродовж 2000-2017 рр. характеризується періодами скорочення і підвищення показника. Рівень безробіття молоді має суттєву територіальну диференціацію, яку визначають ряд чинників: рівень соціально-економічного розвитку території, її конкурентоспроможність, рівень урбанізованості території, економіко-географічне положення тощо. Цей показник суттєво змінюється під впливом негативних явищ в світовій та національній економіці. Вирішення проблем безробіття молоді в Україні потребує підвищеної уваги з боку органів державного та регіонального управління. При цьому позитивним є те, що за останні майже двадцять років рівень безробіття молоді в Україні поступово знижується, і навіть у періоди значних економічних потрясінь його коливаннями не є критичними для економіки.

Література:

1. Абашина, О. В. Підвищення рівня зайнятості молоді на регіональному ринку праці [Електронний ресурс] / О. В. Абашина – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Мезенцев К. В. Географія праці : сучасні концепти та ринки праці регіонів: навч. посібник / К. В. Мезенцев, Н. І. Мезенцева, І. О. Мостова, В. С. Сайчук. – К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2014. – 190 с.
4. World Employment and Social Outlook 2016: Trends for youth International Labour Office – Geneva: ILO, 2016. Режим доступу: <https://www.un.org/youthenvoy/2016/08/global-youth-unemployment-rise>.

С.А. Покляцький

Інститут географії НАН України,

Tornst@i.ua

**МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ РИЗИКІВ
(НА ПРИКЛАДІ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)**

Сьогодні у суспільстві все частіше можна почути роздуми людей з приводу їх умов, способу, рівня та якості життя (життєві категорії). Все частіше можна дійти висновку, що прихованим кредом людини, яке супроводжує її протягом всього життя, стає підсвідомий рух – «від умов до якості». Дане кредо не могло не оминати науковців, як з позиції власного покращення життя, так і з позиції обрання власного предметного поля досліджень. В якості одного із таких предметів виступає один із ключових індикаторів умов життя – соціальні ризики.

Соціальні ризики населення на нашу думку оптимально досліджувати з позиції: представлення загальної ситуації та уявлення про стан здоров'я населення регіону (району); відображення регіональних диспропорцій; доступної статистичної бази даних. Вбачаємо за актуальне розглянути ситуації про соціальні ризики населення за 7 групами наступних індикаторів: *Індикатори стану сфери охорони здоров'я населення* (кількість лікарів усіх спеціальностей; кількість середнього медичного персоналу; кількість лікарняних ліжок; ємність амбулаторно-поліклінічних закладів); *Індикатори соціально небезпечних хвороб* (захворюваність на ВІЛ, захворюваність на СНІД; захворюваність на активний туберкульоз); *Індикатори сприятливості природної динаміки населення* (показники коефіцієнтів народжуваності і смертності населення); *Індикатори сприятливості механічної динаміки населення* (показники кількості прибулого і вибулого населення); *Індикатори потенціалу економічної активності та працездатності* (економічно активне населення, питома вага молоді до 35 років); *Індикатори статевої структури населення* (показники кількості чоловіків віком 0-15 років, 16-59 років, понад 60 років на 1000 жінок); *Індикатори вікової структури населення* (питома вага людей віком 0-15 років, 16-59 років, понад 60 років).